

Interview met Courtney Cazden en Sarah Michaels

Dialogische gesprekken met jonge kinderen

Courtney Cazden en Sarah Michaels hebben beiden een belangrijke rol gespeeld in het onderzoek naar de waarde van gesprekken in het onderwijs voor het leren van kinderen. Dit interview met Cazden en Michaels vormt de opmaat naar de special 'Goede gesprekken met jonge kinderen' die verschijnt in het decembernummer (2016) van HJK.

Chiel van der Veen is promovendus en docent aan de Vrije Universiteit Amsterdam en redactielid van HJK

Internationaal houden veel onderzoekers zich bezig met de waarde van gesprekken voor het leren en de ontwikkeling van kinderen. Eén van de grondleggers van dit onderzoek is professor Cazden, verbonden aan de Harvard Graduate School of Education. Al vanaf de jaren 70 schrijft zij over het belang van gesprekken in klassen voor het leren van kinderen. In haar onderzoek werkt ze nauw samen met professor Michaels van de Clark University. Mijn voornaamste doel van het interview met Cazden en Michaels is om te beschrijven wat hun onderzoek van de afgelopen decennia heeft opgeleverd en wat leerkrachten in Nederland – en specifiek leerkrachten die werken met jonge kinderen – hiervan kunnen leren.

Belang van geschiedenis

Cazden: 'Mijn suggestie is dat het artikel niet gaat over het belang van ons werk voor het onderwijs in Nederland, maar dat het de geschiedenis weer geeft van het onderzoek naar gesprekken in het onderwijs. Het is belangrijk om die geschiedenis door te geven. Experts vertellen leerkrachten vaak wat ze kunnen of moeten doen in hun klas, ze geven advies. Maar wat zit er achter dat advies? Leerkrachten begrijpen vaak niet waar die ideeën vandaan komen en hoe die ideeën zich hebben ontwikkeld. De meeste leerkrachten en leerkrachten in opleiding hebben ook geen toegang tot die geschiedenis.' Een waardevolle suggestie. Onderzoekers voeren immers al jaren een academisch gesprek over het belang van dialogische gesprekken (zie het kader 'Wat zijn dialogische gesprekken?' op de volgende pagina voor een uitleg van deze term) in het onderwijs. Dit doen zij onder meer via conferenties en internationale (wetenschappelijke) tijdschriften. Een deel van dat academische gesprek vindt uiteindelijk haar weg naar de klas in de vorm van methodieken, methodes, adviezen van experts en de vakbladen.

Leerkrachten en leerkrachten in opleiding nemen echter geen deel aan de academische gesprekken die voorafgaan aan dat wat zij uiteindelijk in de klas doen. Ze hebben geen toegang tot de geschiedenis van het werk dat zij doen. Ik heb de suggestie van Cazden ter harte genomen en zal pogen om jou als leerkracht (in opleiding) deelgenoot te maken van deze geschiedenis. Het doel hiervan is om leerkrachten aan te sporen kennis te nemen van die geschiedenis om een beter begrip te vormen van hun handelen van vandaag.

Context doet ertoe

Eind jaren 70 ontmoeten Michaels en Cazden elkaar voor het eerst. Michaels rondt haar promotieonderzoek af, Cazden is senior onderzoeker aan Harvard University. Ze hebben een gezamenlijke vraag: 'Hoe kan het toch dat kinderen uit lagere sociale klassen steeds eindigen in de lagere onderwijsniveaus?' Het boek *The process of education* van Jerome Bruner (1977) bracht Cazden en Michaels op het idee dat het mogelijk iets te maken had met de taalontwikkeling van kinderen. Om preciezer te zijn: verschillen in de taalontwikkeling van kinderen. Die verschillen worden ingegeven door de etnische of sociale context waarbinnen kinderen opgroeien. Ouders van verschillende sociale klassen of met verschillende etnische achtergronden communiceren immers op heel verschillende manieren met hun kinderen. Dit zorgt ervoor dat kinderen met grote verschillen in taalvaardigheid de school binnenkomen. In de ontwikkeling van hun ideeën werden Cazden en Michaels sterk beïnvloed door het werk van John Gumperz en Dell Hymes uit de jaren 60. Gumperz en Hymes zijn de grondleggers van een nieuwe discipline die zij zelf de *ethnography of communication* noemen. Binnen deze discipline probeert men na te gaan hoe mensen binnen verschillende etnische, culturele of sociale groepen met elkaar

Wat zijn dialogische gesprekken?

- Gesprekken waarin kinderen ruimte krijgen om hun ideeën in te brengen, kritisch naar elkaar te luisteren, te redeneren en samen na te denken;
- Gesprekken waarin de leerkracht veel open vragen stelt;
- Gesprekken waarin ruimte is om over betekenissen te onderhandelen ('Ben jij het daarmee eens?' of 'Gaat het altijd op die manier?');
- Gesprekken waarin kinderen (en de leerkracht) elkaar serieus nemen en proberen elkaars perspectief in te nemen;
- Gesprekken waarin kinderen leren om kritisch na te denken.

communiceren. Onderzoekers proberen bijvoorbeeld na te gaan welke kennis en vaardigheden iemand nodig heeft om binnen een bepaalde groep op een gepaste manier te communiceren. En hoe iemand dat binnen die specifieke groep leert. In dit kader is het interessant om op te merken dat er in Europa, onder aanvoering van de Britse socioloog Basil Bernstein, een vergelijkbare discussie speelde over verschillen in taalgebruik tussen sociale groepen. Michaels: 'Courtney en ik werden in ons werk dus beïnvloed door het werk van Gumperz en Hymes. Hun werk ging echt tegen het mainstream-denken van die tijd in. In het onderwijs ging men er toen vanuit dat kinderen heel goed in staat zijn een taal te leren, dat kinderen enorme talige vermogens hebben. En veel van wat er misgaat in het onderwijs heeft niet zozeer te maken met tekortkomingen van kinderen zelf, maar met tekortkomingen in hun omgeving. Veel van het onderzoek in die tijd ging over vragen als 'Hebben de activiteiten in het onderwijs

Wat is academische taal?

Academische taal kan als volgt gedefinieerd worden (zie ook Henrichs, 2010 - een artikel in HJK over academische taal):

- Academische taal is specifiek taalgebruik dat nodig is om te praten en na te denken over vakspecifieke inhoud;
- Academische taal onderscheidt zich van informeel taalgebruik;
- Academische taal maakt gebruik van complexe zinsstructuren, zoals bijvoorbeeld samengestelde zinnen;
- Academische taal wordt gekenmerkt door een hoge informatiedichtheid en rijk taalgebruik;
- Academische taal kan worden gezien als een register, met specifieke normen en manieren van spreken (bijvoorbeeld discussiëren, verklaren en argumenteren).

Geef kinderen tijdens een gesprek ruimte om h

wel genoeg betekenis voor kinderen met verschillende achtergronden?' en 'Hebben leerkrachten voldoende kennis van de verschillende culturen en talen van de kinderen in hun klas?' Je zou dit cultuursensitief lesgeven kunnen noemen.'

Academische taal

Cazden en Michaels werkten veel samen met leerkrachten die soms kinderen uit twintig verschillende culturen in hun klas hadden. Voor die leerkrachten was het onmogelijk om voldoende kennis te hebben van al die culturen en talen. Cazden en Michaels begonnen daarom met een lijn van onderzoek die verder ging dan cultuursensitief lesgeven. Hun voorstel was om alle kinderen in het onderwijs – ongeacht sociale, etnische of culturele achtergrond – te introduceren in een 'nieuwe' taal, in een nieuwe wereld. Een taal die voor alle kinderen nieuw is: academische taal. Michaels: 'En dus raakten we geïnteresseerd in leerkrachten die in klassen met rijke en arme kinderen, kinderen met verschillende culturele en etnische achtergronden en verschillen in taalvaardigheid in staat waren om alle kinderen te betrekken in academische gesprekken waarin veel geredeneerd wordt, samen wordt nagedacht en veel academische en vakspecifieke taal (zie het kader 'Wat is academische taal?' hiernaast voor een uitleg van deze term) wordt gebruikt.'

Leerkracht maakt het verschil

Hoe kan de leerkracht het verschil maken voor kinderen die met grote verschillen in taalvaardigheid de school binnenkomen? Wat lieten de

un ideeën in te brengen, kritisch naar elkaar te luisteren, te redeneren en samen na te denken

succesvolle leerkrachten in het onderzoek van Michaels en Cazden zien? Michaels: 'Ook al is het taalgebruik van kinderen niet perfect, ook al weten ze nog weinig van rekenen, de succesvolle leerkrachten in ons onderzoek vonden manieren om kinderen echt te betrekken in productieve gesprekken, door heel goed naar ze te luisteren en de argumenten die de kinderen naar voren brachten te respecteren. We besloten om een klein instituut te beginnen, The Literacies Institute, waar leerkrachten en onderzoekers die geïnteresseerd waren in gesprekken in klassen samenkwamen om nieuwe dingen uit te proberen in het onderwijs. We wilden leerkrachten tools in handen geven die zouden helpen om kinderen ruimte te geven in gesprekken en hen zouden positioneren als *denkers*.' Het onderzoek dat Michaels en Cazden in de afgelopen decennia hebben uitgevoerd – in samenwerking met James Gee, Cathy O'Connor, Lauren Resnick en vele anderen – heeft onder meer geresulteerd in een set van gesprekstechnieken die leerkrachten kunnen inzetten om een dialogische gesprekscultuur in hun klas te realiseren: specifieke gespreksvaardigheden die kinderen ruimte geven om volwaardig deel te nemen aan gesprekken (zie het kader 'Gesprekstechnieken' op deze pagina voor vier in te zetten gesprekstechnieken).

Rol van de leerkracht

In dit artikel werd onder meer duidelijk dat doorheen de geschiedenis van het onderzoek naar gesprekken in klassen een verschuiving heeft plaatsgevonden van een nauwe focus op

taalontwikkeling naar een focus op communiceren, en dat er steeds meer aandacht is gekomen voor de rol van de leerkracht in het introduceren van kinderen in dialogische gesprekken. Het historische perspectief in dit artikel helpt je om beter te begrijpen hoe de ideeën die jouw klas inkomen zich hebben ontwikkeld. Waar die ideeën vandaan komen. Waarom je doet wat je doet. En vooral waarom het zo belangrijk is – toen en nu – om alle kinderen te betrekken in dialogische gesprekken waarin veel te leren valt. 🌟

Gesprekstechnieken

Deze technieken zijn te gebruiken voor dialogische gesprekken met jonge kinderen (Michaels & O'Connor, 2012; Van der Veen et al., 2016):

- Daag kinderen uit in dialoog te gaan door hun ideeën te delen, uit te breiden en te verhelderen ('Kun je daar nog iets meer over zeggen?');
- Daag kinderen uit in dialoog te gaan door naar elkaar te luisteren en elkaars ideeën serieus te nemen ('Wie kan herhalen wat Nils net zei?');
- Daag kinderen uit in dialoog te gaan door te redeneren ('Waarom denk je dat?');
- Daag kinderen uit in dialoog te gaan door samen na te denken en voort te bouwen op elkaars ideeën ('Ben je het eens met wat Lieve net zei? Waarom?').

Special 'Goede gesprekken'

In december verschijnt in HJK de special 'Goede gesprekken met jonge kinderen'. We dagen je uit deze te lezen en te delen en ons te laten weten wat je er in de praktijk mee hebt gedaan. Je kunt je praktijkervaringen met ons delen door te mailen naar hjk@thiememeulenhoff.nl.

Leestip

- Cazden, C. (2001). *Classroom discourse. The language of teaching and learning* (tweede editie). Portsmouth, NH: Heinemann.

Literatuur

- Bruner, J. (1977). *The process of education* (tweede editie). Cambridge, MA: Harvard University Press.
- Henrichs, L. (2010). Academische taal. Kind als volwaardige gesprekspartner. *HJK*, 38 (4), 14-16.
- Michaels, S., & O'Connor, C. (2012). *Talk Science Primer*. Cambridge, MA: TERC.
- Veen, C. van der, Kruistum, C. van, & Oers, B. van (2016). MODEL2TALK. Dialogische gesprekken in de kleuterklas. *Beter Begeleiden Magazine*, 11 (1), 10-13.